

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της παγκοσμιοποίησης

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- **Ευρεία προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών:** Οι άνθρωποι είναι σε θέση σήμερα να αγοράζουν τα πάντα από όλες τις άλλες χώρες του πλανήτη, στις χαμηλότερες δυνατές τιμές – με αποτέλεσμα να μην αυξάνεται ο πληθωρισμός, ούτε καν όταν οι κεντρικές τράπεζες πλημμυρίζουν το σύστημα με ρευστότητα.
- **Άνοδος του ρυθμού ανάπτυξης:** Το παγκόσμιο εμπόριο διευρύνεται, αν και με κέντρο βάρους τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, στις οποίες δημιουργούνται χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας – με αποτέλεσμα να μειώνεται η παγκόσμια φτώχεια. Εν τούτοις, η ωφέλεια για τη Δύση περιορίζεται στις πολυεθνικές επιχειρήσεις – οι οποίες κατακτούν νέες αγορές για τα προϊόντα τους, ενώ τα παράγουν φθηνότερα.
- **Κινητικότητα αγαθών και ανθρώπων:** Λόγω της παγκόσμιας δικτύωσης, είναι σήμερα εφικτή η μεταφορά προϊόντων μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα σε ολόκληρο τον πλανήτη – ενώ ποτέ δεν ήταν πιο εύκολα τα ταξίδια στο εξωτερικό, με πολύ λίγες γραφειοκρατικές διαδικασίες και δαπάνες. Μεγάλος κερδισμένος είναι ο κλάδος του τουρισμού, από τον οποίο ωφελούνται πολλές χώρες, όπως η Ελλάδα – επίσης η ναυτιλία.
- **Παγκόσμια συνεργασία και προσέγγιση διαφορετικών πολιτισμών:** Δεν είναι μόνο η οικονομία και το εμπόριο δικτυωμένα σε διεθνές επίπεδο αλλά, επίσης, η έρευνα – γεγονός που ενισχύει την καινοτομία, επιτρέποντας σε όλες τις χώρες να ωφελούνται πιο γρήγορα από τις τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως στον τομέα της υγείας.
- **Τόσο οι οικονομικές κρίσεις, όσο και οι συγκρούσεις μεταξύ των κρατών επιλύονται ευκολότερα** – αφού η μία χώρα βοηθάει την άλλη, για να εμποδιστεί ο πολλαπλασιασμός και η μετάδοση των προβλημάτων.
- **Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** επιτυγχάνεται καλύτερα σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ η τεχνολογία της πληροφορίας και του διαδικτύου ενώνει τους ανθρώπους σε όλο τον πλανήτη – με θετικά αποτελέσματα για την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και τη Δημοκρατία.
- **Πρόσβαση σε νέες αγορές** – Το διαδίκτυο δίνει στις επιχειρήσεις την ευκαιρία να επεκταθούν σε νέες αγορές, να προσεγγίσουν διεθνείς αγοραστές και να αυξήσουν τα έσοδα.
- **Διάδοση Γνώσης και Τεχνολογίας** - Προκειμένου να συνεργαστούν παγκοσμίως, οι εταιρείες πρέπει να μοιράζονται παρόμοια τεχνολογία και μια τεχνολογική δομή. Μια κεντρική βάση γνώσης επιτρέπει στις εταιρείες να μεταφέρουν γρήγορα πληροφορίες και να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις. Για παράδειγμα, τα προϊόντα υγειονομικής περίθαλψης φτάνουν ταχύτερα σε πολλές αγορές-στόχους. Αυτό περιλαμβάνει νέα φάρμακα και ιατρικές συσκευές.
- **Ενισχυμένη Παγκόσμια Συνεργασία και Ανοχή** - Η παγκοσμιοποίηση ενισχύει τη συνεργασία δίνοντας τη δυνατότητα στις χώρες να εξειδικεύονται. Αυτό τους επιτρέπει να αξιοποιούν τις οικονομικές τους δυνάμεις και να ανταλλάσσουν αυτά τα προϊόντα με άλλους πόρους. Για παράδειγμα, μια χώρα στη Νότια Αμερική που καλλιεργεί ζαχαροκάλαμο μπορεί να το πουλήσει σε μια ανεπτυγμένη χώρα. Σε αντάλλαγμα, μπορεί να λάβει βιομηχανικά προϊόντα.
- Σε διαπροσωπικό επίπεδο, μελέτες έχουν δείξει ότι η παγκοσμιοποίηση προωθεί την **ανεκτικότητα**, καθώς οι άνθρωποι εκτίθενται σε νέους πολιτισμούς και δικτυώνονται με άλλους σε όλο τον κόσμο.

- Μελέτες έχουν βρει ότι η παγκοσμιοποίηση ενισχύει την **οικονομική ανάπτυξη** κατανέμοντας τους πόρους πιο αποτελεσματικά, επειδή οι χώρες μπορούν να ειδικεύονται σε δραστηριότητες με συγκριτικά πλεονεκτήματα. Προωθεί επίσης την ανάπτυξη έμμεσα μέσω συμπληρωματικών μεταρρυθμίσεων όσον αφορά την κεφαλαιακή και οικονομική ανάπτυξη.
- Η διαμόρφωση μιας νέας οικονομίας θα οδηγήσει στη **διεθνοποίηση των επιχειρήσεων**. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα οι επενδύσεις, η παραγωγή και οι πωλήσεις να πάρουν παγκόσμιες διαστάσεις.
- **Μεγεθύνεται η έννοια της γνώσης και της εκπαίδευσης**. Η παγκοσμιοποίηση θα μπορούσε να φέρει την επιστημονική γνώση κοντά σ' όλους τους λαούς, κι αυτό θα ήταν το ιδανικό.
- Αυξάνεται συνεχώς η **αλληλεξάρτηση των χωρών** όλου του κόσμου μέσα από την επιτάχυνση των ανταλλαγών κάθε είδους. Η αρμονική συνύπαρξη με τους άλλους είναι και πολιτισμική, και ανθρωπινή. Ο άνθρωπος εμπλουτιζόμενος από την επικοινωνία με τους άλλους αφομοιώνει, αλλά και αφομοιώνεται.

Μειονεκτήματα

- **Αρνητικές συνέπειες για την αγορά εργασίας**: Οι μη εξειδικευμένες θέσεις εργασίας, όπως στο παράδειγμα της παραγωγής των βασικών καταναλωτικών προϊόντων, μεταφέρονται στις χώρες φθηνού εργατικού δυναμικού. Εν προκειμένω δεν υποφέρουν μόνο οι εργαζόμενοι στις βιομηχανικές χώρες που μένουν άνεργοι αλλά, επίσης, στις αναπτυσσόμενες – επειδή απαιτούνται από αυτούς πολλές ώρες εργασίας με χαμηλούς μισθούς, σε πολύ κακές συνθήκες και με ανεπαρκή κοινωνική ασφάλεια.
- **Αυξημένος ανταγωνισμός**: Η κλιμάκωση του ανταγωνισμού παγκοσμίως δεν επιτρέπει στις αδύναμες χώρες να εξελιχθούν – οπότε οι ισχυρές γίνονται ισχυρότερες, η ευημερία δεν μοιράζεται καθόλου δίκαια, ενώ η ψαλίδα μεταξύ των φτωχών και των πλουσίων κρατών διευρύνεται συνεχώς.
- Οι μεγάλες εταιρείες κλείνουν τις μικρές, ειδικά στις εκάστοτε τοπικές βιομηχανίες – με αποτέλεσμα μεταξύ άλλων **να αυξάνεται σε μεγάλο βαθμό η επιρροή τους στην πολιτική, μέσω της οποίας κλιμακώνουν τα οφέλη τους**. Για παράδειγμα, απαιτούν φορολογικές ελαφρύνσεις, δρομολογούν φορολογικούς παραδείσους, εισπράττουν επιδοτήσεις για να διεξάγουν επενδύσεις, επιβάλλουν χαμηλούς μισθούς, καταργούν τις συλλογικές συμβάσεις ΚΟΚ.
- **Επιβάρυνση του περιβάλλοντος**: Ειδικά στις ειδικές οικονομικές ζώνες που έχουν δημιουργηθεί σε πολλές χώρες, δεν υπάρχουν καθόλου προδιαγραφές που αφορούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος ή τις πολύ κακές συνθήκες εργασίας – οπότε οι επιχειρήσεις λειτουργούν κυριολεκτικά ασύδοτα, με εξαιρετικά δυσμενή αποτελέσματα για τον πλανήτη.
- Εκτός αυτού, **λόγω της παγκοσμιοποίησης είμαστε ουσιαστικά αντιμέτωποι με μία απεριόριστη προσφορά προϊόντων, έναντι μίας περιορισμένης ζήτησης** – οπότε δεν πιέζονται μόνο οι τιμές και οι μισθοί υπερβολικά προς τα κάτω αλλά, επίσης, αυξάνεται υπερβολικά η παραγωγή προϊόντων, οπότε σπαταλιούνται σημαντικοί φυσικοί πόροι.
- Ενίσχυση του καταναλωτικού μοντέλου σε όλες τις κουλτούρες
- **Αύξηση της παγκόσμιας εγκληματικότητας**: Η ελεύθερη διακίνηση των ανθρώπων έχει αυξήσει σε μεγάλο βαθμό την εγκληματικότητα – ενώ το διεθνές ποινικό δίκαιο δεν έχει εξελιχθεί σε βαθμό που να εμποδίζει τη μετανάστευση εγκληματιών σε άλλες χώρες για να αποφύγουν την τιμωρία τους.
- **Κυριαρχία των βιομηχανικών κρατών**: Οι αποφάσεις λαμβάνονται από τις ισχυρές βιομηχανικές χώρες (G7 κλπ.). Το γεγονός αυτό αυξάνει την εξάρτηση των φτωχών κρατών

από τα πλούσια – ενώ επί πλέον οι πιο ασθενείς χώρες υποχρεώνονται να διατηρούν τις τιμές των προϊόντων τους (άρα τους μισθούς, την κοινωνική ασφάλιση κλπ.), χαμηλότερα από τις πλούσιες, για να μη χάσουν την ανταγωνιστικότητα τους και χρεοκοπήσουν.

- **Η μεγάλη επιτάχυνση των χρηματικών ροών λόγω της ελευθερίας κινήσεως τους αυξάνει τους κινδύνους πρόκλησης κρίσεων**, οδηγώντας πολύ πιο εύκολα στην απώλεια του ελέγχου. Για παράδειγμα, οι μαζικές εκροές χρημάτων από την Ελλάδα μετά την ανακοίνωση της προσφυγής στο ΔΝΤ ήταν κρίσιμη για την οικονομία της, η οποία σε χρόνο μηδέν στέρεψε από κεφάλαια.
- Προάγει την **εξαφάνιση της διαφορετικότητας των λαών**. Πιο συγκεκριμένα, μέσα σ' ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον δεν θα υπάρχει χώρος για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη των χαρακτηριστικών εκείνων που κάνουν τον κάθε λαό μοναδικό. Έτσι υπάρχει κίνδυνος παραδόσεις, έθιμα, και πολιτισμός πολλών χωρών να αφανισθούν στον διεθνή ανταγωνισμό.
- Προάγει τον καταναλωτισμό και επιφέρει **ανισότητες στην οικονομική ανάπτυξη**, με αποτέλεσμα να υπάρχει κοινωνικός αποκλεισμός.
- Οδηγεί στην **εξάντληση φυσικών πόρων**. Με την αύξηση του καταναλωτισμού που προωθεί η παγκοσμιοποίηση, η ανθρωπότητα θα οδηγηθεί στην εξάντληση των φυσικών πόρων σταδιακά.
- Εντείνονται η **κοινωνική ανισότητα και η ανεργία**, αυξάνεται η φτώχεια των φτωχών και μειώνεται σημαντικά ο δείκτης κοινωνικής προστασίας.
- Αν και το ελεύθερο εμπόριο μπορεί να αυξήσει τον πλούτο ενός έθνους, **αυξάνει ανισόρροπα ο ανταγωνισμός**. Οι τοπικές επιχειρήσεις πρέπει να ανταγωνίζονται τις πολυεθνικές εταιρείες που παράγουν φθηνότερα αγαθά με χαμηλότερο κόστος, γεγονός που τις θέτει σε μειονεκτική θέση.
- Ταυτόχρονα, η αύξηση των επιλογών **επηρεάζει τις αγοραστικές συμπεριφορές**, καθώς οι πελάτες αναμένουν προϊόντα υψηλής ποιότητας σε χαμηλές τιμές. Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες πρέπει να προσαρμόζονται συνεχώς στις απαιτήσεις.
- Τα πλούσια, βιομηχανικά έθνη συνάπτουν μερικές φορές εμπορικές συμφωνίες με αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να εκμεταλλευτούν την **αδύναμη εργατική και περιβαλλοντική νομοθεσία**. Για παράδειγμα, οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούν ξένο εργατικό δυναμικό για την παραγωγή φθηνότερων προϊόντων.
- Η **έλλειψη περιβαλλοντικών κανονισμών σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες** επιτρέπει επίσης στις αναπτυσσόμενες χώρες να εισάγουν πόρους όπως πολύτιμα μέταλλα σε χαμηλότερες τιμές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τόσο μόνιμες περιβαλλοντικές ζημιές όσο και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Παράδειγμα ανάπτυξης εμβολίων στην Κίνα)
- **Εμπορικό έλλειμμα**, εμφανίζεται όταν μια χώρα ξοδεύει περισσότερα για εισαγωγές παρά για εξαγωγές. Αυτό δημιουργεί ένα **έλλειμμα κεφαλαίου** που η χώρα πρέπει να αναπληρώσει είτε με δανεισμό χρημάτων από ξένους δανειστές είτε επιτρέποντας ξένες επενδύσεις στα περιουσιακά της στοιχεία. Ενώ ο δανεισμός και οι επενδύσεις συμβάλλουν στην πρόωθηση της οικονομικής ανάπτυξης, αυτές οι στρατηγικές μπορεί να είναι επικίνδυνες — ειδικά για αναπτυσσόμενη χώρα.
- Ερεγάζομενοι των οποίων οι **δεξιότητες δεν έχουν πλέον ζήτηση** βιώνουν υψηλότερη ανεργία και αγωνίζονται να προσαρμοστούν στη μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας.
- Προωθεί τα **συμφέροντα της πλουτοκρατικής τάξης**.

Συμπέρασμα

Είναι αναμφισβήτητο ότι η παγκοσμιοποίηση, ως φαινόμενο της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, δέχεται πολλές επιθέσεις σε ό,τι αφορά το όραμα της “Κοινωνικής Οικονομίας” και του “Κράτους Δικαίου”, όπως αποδεικνύεται από τη διεθνή βιβλιογραφία και από ορισμένες εμπειρικές έρευνες και δημοσκοπήσεις στον τύπο.

Είναι θεμελιακή η σημασία της οικονομικής αυτοδυναμίας κάθε χώρας-λαού για να μπορέσει να ανταπεξέλθει, εξασφαλίζοντας την δική τους εθνική παραγωγή, και διατηρώντας την ανταγωνιστικότητά τους με άλλες χώρες στους τομείς της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας.

Με άλλα λόγια, είναι κρίσιμη η διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα των βασικών τομέων της οικονομίας μια χώρας, έτσι που να μην εξαρτάται για βασικά αγαθά από τις «πολυεθνικές εταιρείες», οι οποίες στην επιδίωξη των οικονομικών συμφερόντων τους έχουν την τάση, αλλά και τη δυνατότητα, να προξενούν σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στα μικρά κράτη.

- **Από την πλευρά των αδύναμων χωρών, των εισοδηματικά ασθενέστερων, καθώς επίσης των εργαζομένων, η παγκοσμιοποίηση είναι αρνητική** – παρά το ότι έχει αρκετά πλεονεκτήματα, όπως αυτά που αναφέραμε παραπάνω.
- Από την πλευρά των ισχυρών κρατών, των ελίτ, των αγορών και των πολυεθνικών επιχειρήσεων, η παγκοσμιοποίηση είναι θετική – **ενώ αυτά ισχύουν επίσης για την ΕΕ και την Ευρωζώνη**

Ως εκ τούτου, το συμπέρασμα σχετικά με το εάν είναι θετική ή όχι η παγκοσμιοποίηση, άρα η ΕΕ και η Ευρωζώνη, εξαρτάται από το υποκείμενο και όχι από το αντικείμενο – από τη θέση δηλαδή που το εξετάζει κανείς.

Ο ρόλος της εκπαίδευσης μέσα σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση μιας παιδείας της πολυμορφίας με διαπολιτισμικές διαστάσεις. Η διατήρηση εθνικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού, θα πρέπει να παραμείνει βασική αρχή της παγκοσμιοποίησης